

EUCHARISTIE EN LEVEN

Op 21 november 2007 heeft pastoor-moderator Carlos Desoete op de parochie Sint-Michiel deze uiteenzetting gehouden tijdens een impulsavond. Doordat we zijn tekst mogen publiceren, kunnen meer mensen kennis maken met de inhoud van deze boeiende toespraak.

Inleiding: Wat heeft eucharistie met ons leven te maken?

Ik ben daar al jaren mee bezig. Vooral vanuit de ervaring met jongeren die voortdurend afhaken en voor wie de eucharistie eigenlijk niets meer zegt. Ze krijgen de kriebels als je er iets over wilt zeggen. Voor hen is eucharistie een wereldvreemd gedoe. Er staat daar iemand vooraan met kledij uit de Romeinse tijd. Ook al spreken wij nu in het Nederlands, ze verstaan ons niet. Het is elke week dezelfde film en wie gaat nu elke week naar dezelfde film kijken?

Zeker in een cultuur waar alle dagen alles nieuw moet zijn. Het zijn kinderen van hun tijd. Dat daagt mij uit om wat dieper te zoeken, ook voor mezelf, hoe levengevend eucharistie kan zijn. Eén van de boeken die ik ooit gelezen heb, ik heb het 3 maal gelezen, is het boek van Nikos Kazantzakis 'Christus wordt weer gekruisigd'. Dat verhaal speelt zich af in een dorpje in Cyprus dat nog bezet was door de Turken. In die christelijke orthodoxe gemeenschap bestond de traditie dat er elk jaar een passiespel opgevoerd moest worden. Als het passiespel gedaan was moest de pope de gemeenschap samen roepen en hij duidde dan de rollen aan die het volgende jaar gespeeld moesten worden. Manolio wordt uitgekozen om het volgende jaar Christus te spelen. Hij krijgt een boek met zijn rol en hij heeft één jaar de tijd om zijn rol in te studeren. Maar Manolio doet dat niet. Hij legt dat boek aan de kant en hij doet zoals Jezus, hij begint er naar te leven. Hij begint naar zieken te gaan, hij begint mensen te helpen. En als er een groep vluchtelingen voorbij komt is hij de eerste om het voor die vluchtelingen op te nemen. Hij klaagt onrecht aan. Om het verhaal kort te maken, het eindigt dat Manolio door de pope en door de notabelen vermoord wordt. 'Christus wordt weer gekruisigd'. Manolio zei: 'ik moet Christus niet spelen, ik moet Christus zijn'. Hij neemt daar al de consequenties van.

1. Wat voor volk zijn wij? Wij zijn een volk dat Christus moet zijn, dat Christus moet belichamen.

Eucharistieviering is uitgerekend het moment van samenkomst van mensen die Christus willen zijn. We vieren dat om dat ook te leven. Die twee zijn belangrijk. Ik denk dat we allemaal van die momenten hebben dat we willen vieren, dat we ons als het ware ontspannen. Eucharistie en liturgie is als het ware een dagelijkse ritus die we hebben. Als mensen uitgaan dan hebben ze een ritus om zich voor te bereiden op die uitgangsavond. En de ritus speelt zich af aan de lavabo en aan de kleerkast. Wat gaan we aandoen, hoe gaan we ons optutten? Dat is een ritus en dat hoort bij het uitgaan. Zoals de Indianen ten oorlog trokken. Dan deden ze eerst een oorlogsdans. En daarna schilderden ze zich in schreeuwerige kleuren. Ze dansten om zichzelf op te peppen tot strijdvaardigheid. Ik denk dat liturgie altijd zo'n moment is dat we ons oppeppen om weer een dag te kunnen leven zoals Jezus Christus, om Hem te kunnen belichamen. Je viert dat, maar je moet dat ook kunnen leven. Die twee gaan samen.

2. We vieren in 5 stappen die belangrijk zijn voor mensen die willen leven als Jezus Christus.

2.1. Bekering

Een eerste stap in de viering is de stap van bekering. Een eerste stap van een samenleven, een christelijk samenleven, is ook altijd de stap van de bekering, van ommekeer. Ik denk dat we dagelijks **een vierdubbele bekering** moeten doormaken. Als je begint met de dag ga je moeten zeggen: **'ik wil er iets goeds van maken'**. Je weet dan dat je de eerste bekering dóór moet van wat er in jezelf zit, waar alles spreekt van 'elk voor zich'. Wij zijn eigenlijk egoïsten van natuur. We zijn allemaal mensen die graag onszelf als middelpunt hebben. Wij moeten ons goed voelen. Er zit daar ook iets gezonds in. Wij zijn allemaal mensen die geneigd zijn dat het voor ons goed uitkomt, wat er ook gebeurt. We gebruiken graag anderen. We zijn allemaal mensen die met de grote consumptievraag zitten: 'wat heb ik eraan'? Dat is de eerste bekering die we dóór moeten. Want dat is niet de stijl van Jezus Christus. Dat is niet de stijl om een goed samenleven op te bouwen. Dat zit in ons en vanzelf gaat het niet. In de eucharistie begint dat met 'Heer, ontferm U'. Onder andere daarom. Maar het is niet genoeg om dat te bidden als we het niet daadwerkelijk doen, om te proberen om te keren, om er te zijn voor anderen.

De tweede bekering die we vaak door moeten, dat zal waarschijnlijk in alle christelijke gemeenschappen zijn, zowel in een parochieploeg als in een schoolploeg, als in een zustergemeenschap, dat is **proberen goed om te gaan met verscheidenheid**. In deze gemeenschap en in de mijne zijn er geen twee gelijke mensen. We hebben elkaar niet gekozen. In een huwelijk hebben ze elkaar wel gekozen en het is dan nog niet gemakkelijk. Wij zijn aan elkaar gegeven. De grote vraag is, of we er gaan in slagen om mekaar te aanvaarden zoals we zijn? Ook die ambetante, ook die andere die zo verschillend is van ons. Gaan we erin slagen om dat anderszijn te appreciëren en geleidelijk aan te aanvaarden als een rijkdom en niet als een bedreiging voor onszelf? Dat is een tweede stap van bekering die een gemeenschap dóór moet. Als we in goeie gemeenschap groeien moeten we leren leven met die verscheidenheid en ze niet alleen verdragen maar ze beginnen graag zien als een rijkdom.

De derde stap van bekering, en we vieren dat, **zit ook in het moment van inkeer**. In de eucharistieviering bidden we of zingen we: 'Heer, ontferm U'. Het is niet voldoende dat we dat alleen bidden of zingen, we moeten dat ook in het dagelijkse leven toepassen. Een derde noodzaak aan bekering die we allemaal hebben, en dat zeker in een christelijke gemeenschap, is dat we willen leven als Jezus. Elke gemeenschap draagt de scherven van gisteren, gaande van een koppel, een groep, een parochie tot een zustergemeenschap. Wij staan elke morgen op met de scherven van gisteren: van een woord dat misvallen is, dat te veel gezegd is of te weinig gezegd is, van conflicten die blijven sluimeren. Dat kan verlammen. Dat kan blijven steken. En een woord van vergeving is niet alleen belangrijk 's avonds vóór je gaat slapen. 's Morgens moet je met een woord van vergeving weer kunnen opstaan en een nieuwe dag beginnen. We doen dat en we vieren dat in de eucharistieviering en we zeggen: 'Heer, ontferm U' en 'ik belijd voor God, de Almachtige Vader'. Het is niet genoeg om dat te bidden, maar het moet ook gebeuren. De scherven van gisteren, daar moet een vergevend woord over gezegd worden. Niet alleen aan God, maar ook aan elkaar.

De belangrijkste stap van bekering die we elke dag moeten zetten in ons leven is **het kiezen voor de zwaksten**. Als we kijken naar een gemeenschap of naar een

klasgroep, dan zijn we rap weg met diegenen die het goed kunnen zeggen en de stille naturen zien we over het hoofd. Dat vraagt een voortdurende bekering. De zwaksten, zij die eruit vliegen, zij die vergeten worden, het is geen kwade wil, maar ze worden vergeten omdat ze niets zeggen. Ze worden over het hoofd gezien. Om dan nog niet te spreken over de echte armen in onze samenleving die ook over het hoofd gezien worden. Een christelijke gemeenschap is een gemeenschap die dat als eerste keuze neemt. En dat vraagt voortdurende bekering. Men gaat op weg met de beteren, zonder dat je het eigenlijk wilt, bijna onbewust. Ook dat komt in het moment van bekering. We vragen er vergeving voor. Het is niet genoeg om ons daarvan te bekeren in een viering, je moet het ook doen. Dat zijn bijna allemaal voorwaarden om te kunnen beginnen aan eucharistie. Je moet niet altijd slagen, maar je mag niet ophouden met het te proberen, iedere keer opnieuw. Dat was de eerste stap. Als wij eucharistie willen vieren moeten we beginnen met bekering. Als je als eucharistie wil leven moet je beginnen met bekering en die viervoudige bekering altijd opnieuw meemaken. Waarom? Opdat je een tweede stap zou kunnen zetten.

2.2 Luisteren

De tweede stap die we in de eucharistie, in de viering moeten zetten is de stap van het luisteren. Ik moet plots denken aan iemand, het is al een jaar of vier geleden. Er was spanning tussen de mensen van de KWB, er hing elektriciteit in de lucht. Ik kom toe in het parochiaal centrum en die man waar het om ging kwam daar ook juist. Ik zag dat hij zich moed had ingedronken en hij zei met een dubbele tong: 'ik zal het ze eens goed gaan zeggen'. Hij had moed ingedronken om eens goed zijn gedacht te zeggen. Ik zat op de vergadering ernaast en ik hoorde dat het luid ging. Ik wist één ding zeker: ze hebben veel gezegd, maar ze hebben niet geluisterd. Het probleem was niet opgelost. Énkele maanden nadien gelukkig wel, godzijdank. Ik moet ook altijd denken aan de interviews op TV. De mondige mensen van de TV brengen mensen naar voor die het goed kunnen zeggen, maar geen mensen die kunnen luisteren. Luisteren is lastig. Ervaar je dat ook niet? Dat is zeer moeilijk. Je moet daarvoor zo fris zijn van geest. En je moet daarvoor ook zo leeg zijn van geest. Want als je vol zit van jezelf en van je eigen aspiraties en van je eigen miserie, dan kan er niets meer bij, dan is er geen plaats voor de ander. Luisteren is jezelf leegmaken. jezelf niet meer belangrijk vinden, dat allemaal afgeven om de andere binnen te laten, om open te staan voor wat de ander mij te vertellen heeft. Luisteren is zo leeg zijn en dus zo ontvankelijk zijn, dat je ook de dingen hoort achter de woorden die uitgesproken worden en dat je dus ook binnenlaat wat niet gezegd wordt.

Ik denk dat luisteren iets is van levensbelang. Want ik zie dat veel mensen nood hebben aan iemand die kan luisteren. Luisteren is thuiskomen. Mensen laten thuiskomen binnen in jou. Wij doen dat in de eucharistieviering.

Wij luisteren met twee oren naar de twee boeken van God. Het eerste boek is de **Bijbel**. Het verhaal van mensen die Hem ontdekken, gaandeweg, die ermee vechten, die Hem ontrouw zijn en die Hem weer trouw zijn. En het verhaal van God die altijd dezelfde blijft. 'Ik ben er voor U', altijd weer. En we luisteren daar naartoe in twee lezingen nl. een stuk Oud of Nieuw Testament en een stuk Evangelie. Als je leeg bent kan Hij binnenkomen. Als je kwaad bent en je je zorgen afgegeven hebt, is er plaats om Hem te horen. Dat is het eerste boek.

Het tweede boek van God, dat zijn wij. Dat is ons leven waarin het vervolg wordt geschreven van die Bijbel, waarin het verhaal geschreven wordt hoe dat **God vandaag in mensen bezig** is. We zouden eigenlijk allemaal een beetje onze bijbel kunnen schrijven. Luisteren moet je met twee oren doen in stereo: een oor voor het verhaal van God en een oor voor het verhaal van de medemens en van God in jou. En dat moet samen klinken, anders ga je hoofdpijn krijgen. Dat blijft in elkaars verlengde. Dat is God die verder bezig is. Vb. Het verhaal van de **storm**. Dat gaat ook over de storm in ons leven en van de wind die tegenzit in ons leven en van altijd weer dat woord dat daar klinkt 'niet bang zijn' en 'heb vertrouwen'. Ook het verhaal van de **lamme**. Dat gaat ook over de lammigheid in ons, wij die zeggen: 'dat kunnen wij niet' en 'dat durven wij niet', wij die vast geraken in gewoonten, in tradities misschien. En iemand die zegt: 'steek je hand uit en begin eraan'. 'Al doende raak je genezen' zegt het Evangelie.

Of zoals vandaag het verhaal van **Thomas** die schippert tussen geloof en twijfel. Dat gaat over ons. Jezus zegt dat we moeten kijken naar de littekens van de mensheid, de littekens in elke mens, en hoe die littekens niet alleen tekens zijn van lijden. Je moet er je niet blind op kijken, maar je moet verder kijken en zien hoe die littekens teken worden van nieuw leven, van verrijzenis.

Als we nu denken aan de laatste maanden van paus Johannes Paulus II, hoeveel keer is er niet gezegd geweest dat die paus weg moet? Men zegt: 'het is geen zicht meer'. En de paus bleef. Het is niet goed om zich blind te kijken op de littekens van een zieke man. Ik ben ervan overtuigd dat die littekens een teken geven van verrijzenis. Want zij zeggen mij respect te hebben voor alle mensen die lijden. Zij tellen wel mee. Zij zijn niet gedoemd om weggestoken te worden in een rustoord of in een kliniek, maar ze zijn wel volwaardige mensen. Dat is het getuigenis van een paus die aanblijft.

Een priester die geen stem meer heeft deed mee in onze Paaswake. De teksten moesten verdeeld worden en er was iemand die kwam zeggen: 'je gaat hem toch geen tekst laten lezen, die moet weg'. Het litteken mag niet gezien worden. Maar we moeten door de littekens heen kijken om daar precies verrijzenis te zien. Dat is wat het verhaal over het leven van vandaag zegt.

Luisteren is een tweede stap. Luisteren naar dat woord van God. Dat moet niet alleen klinken in een lezing van de Bijbel, en niet alleen in de homilie die probeert die lezing op het leven te leggen, maar je moet dat ook leren beluisteren in het leven van elke dag opnieuw. Luisteren naar God in het leven, want Jezus is veel dichter dan we denken. Je moet er alleen voor zorgen dat je leeg genoeg bent en dat je oren en je ogen niet verstopt zitten omdat je volzit van jezelf.

2.3. Brood en wijn op tafel zetten

Een derde stap is brood en wijn op tafel zetten. We hebben al een moment gehad van ommekeer en we hebben gezien dat dit niet alleen in de viering moet gebeuren, maar dat dit elke dag en elk moment moet gebeuren in het leven. We hebben een moment gehad van luisteren en dat moet ook gebeuren buiten de viering. We moeten ons oefenen om Gods woord te horen in Zijn twee boeken: de Bijbel en ons leven, en Hem daar te herkennen. Een derde moment is dat we ons achter dat woord gaan zetten en zeggen: 'we gaan het ook doen'. En dan zetten we brood en wijn op tafel. Als er in het Evangelie over brood wordt gesproken, dan gaat dat nooit zomaar over brood. Het gaat om veel meer dan brood. Als wij brood en wijn op tafel zetten, dan gaat het niet om die hostie en dat beetje wijn, maar **het gaat over ons en over ons leven en over onze verbondenheid met Hem en met elkaar.**

Dat zetten wij op tafel en we zeggen: 'we gaan het ook waarmaken'. We gaan **van ons leven een offerande maken**. Je kan dat ook niet elke week, want je moet een beetje fris zijn van geest en we zijn ook maar mensen, maar soms gebeurt het, wanneer ik brood op tafel neem, dat ik het voorgeschreven gebed aan de kant laat liggen en het anders formuleer. Dat brood en die wijn zijn die burens die elkaar geholpen hebben. Dat is de inzet van zoveel mensen in het parochiaal centrum. Dat zijn die 100 mensen die deze week weer op bezoek zijn geweest bij zieke mensen. Dat is de offerande van de gemeenschap over de hele week heen. Je kan moeilijk naar een viering gaan zonder uw offerande mee te brengen, de offerande van uw leven. We zetten dat op tafel en we zeggen erbij: 'we zijn er niet voor onszelf. we zijn er om brood te worden'. Voedsel dat gedeeld wordt is levengevend voor mens en wereld. We zijn er niet voor onszelf ook niet als gemeenschappen.

Eén van mijn voorgangers in de Chiro heeft ooit eens gezegd: 'welk soort gemeenschap gaan we worden?' Ofwel wordt die groep hier een sardienendoosje, en in een sardienendoosje zit je dicht bij elkaar, het is er heel warm, knus en gezellig, maar dat ruikt en daar hebben we geen deugd van. Ofwel worden we een theebuiltje datje loslaat in het water en al dat water wordt thee. Welk soort gemeenschap gaan we zijn? Een opgesloten gemeenschap of een gemeenschap die thee maakt, die het water, het leven doordesemt en omvormt? Zoals men in de Chiro in Chili zei: 'als de wereld er niet beter van wordt, dan hebben wij geen reden van bestaan'. Wij zijn als gemeenschap en als kerk geen doel op zich, wij zijn een middel opdat het Evangelie zou gebeuren. We hebben daarvoor onze offerande en je kan dat vieren. Maar het is belangrijker dat ons hele leven een offerande is, gegeven aan mensen en dat wij brood zijn voor de wereld.

2.4. Consecratie

De vierde stap die we zétten in de eucharistieviering noemen we met een groot woord 'Consecratie'. Beatrijs was een kind, een buurmeisje toen ik nog thuis was. Een paar maanden voor mijn priesterwijding zei Beatrijs: 'word jij nu priester gewijd'? Ze had haar eerste Communie gedaan en ze vroeg: 'kan jij ook toveren met de Consecratie'? Er wordt daar dus niet getoverd!

Wat wordt er wel gedaan? **Wij gedenken**. In sommige liturgische teksten vooral naar jongeren en kinderen toe zeggen ze dan in plaats van 'wij gedenken', 'wij denken aan'.

Dat is heel iets anders. Als je 'denkt aan' dan is er vijf centimeter in je hoofd die werkt. Maar **als je 'gedenkt', wil dat zeggen: 'we gaan Hem opnieuw doen'**. We nemen heel ons leven mee opdat Hij opnieuw zou gebeuren, opdat we Hem mogen presenteren, representeren, 'aanwezig stellen voor de wereld. Op de tafel staat ons leven in de gestalte van brood en van wijn, zoals het er stond op de tafel van de eerste keer. Hij nam dat vast, de synthese van Zijn leven, en Hij zei: 'dat ben Ik, eet maar, dit is Mijn lichaam en Mijn bloed'.

Als ik vooraan sta, en mijn job is om vooraan te staan, dan zeg ik hetzelfde: 'dat ben ik'. Ik moet niet zeggen: 'en Jezus zei', ik moet dat ook zeggen. Maar als ik echt wil gedenken moet ik het zelf zeggen. Niet omwille van mij, maar opdat heel de gemeenschap het zou mee zeggen: 'neem mij maar, ik wil er zijn voor u'. Als het zeer doet, dan heeft de leerling het niet beter dan de Meester. Bij dat gebaar is Hij weer aanwezig. Niet zomaar dat brood dat omgetoverd wordt, maar wel dat ik verander, heel mijn leven. **In de viering mogen wij Zijn lichaam worden, want Hij zegt dat het brood ons lichaam is.**

'Gij moet Mij belichamen in de wereld van vandaag'. 'Gij zijt Mijn lichaam', lichaam van Christus, op een manier dat Hij gebeurt. De grote vraag is niet hoe dat brood kan veranderen. De grote vraag is: hoe kunnen wij veranderen? Hoe kunnen wij meer en meer Zijn lichaam worden, Zijn gestalte in de wereld van vandaag, Hem zichtbaar maken? Wij zijn een gemeenschap die Hem moeten representeren, die Hem aanwezig stellen, waarin Hij weer gebeurt, waarin Hij altijd weer gebeurt in ons. Wij zijn de gemeenschap van vandaag die rond gaat om goed te doen. Wij zijn de gemeenschap die vandaag toont wat delen is, wat genezen is en die toont wat vergeven is. We zijn ook een gemeenschap die toont dat de Blijde Boodschapper er is voor de armen. Wij zijn die gemeenschap in wie Hij gerealiseerd moet worden. Wij zijn de gemeenschap die op de berg gaat staan in een stil moment om te bidden en om goedendag te zeggen aan de Vader.

Wij zijn de gemeenschap die altijd dat verlorene gaat zoeken en altijd weer Gods naam gaat vervoegen en zeggen: 'Ik ben er voor U'. **Dat is consecratie: wij die de omvorming moeten doormaken om lichaam van Christus te worden. Dat is onze bestemming. Daartoe zijn wij gezegend in brood en wijn, tekenen van ons leven.** Je moet dat vieren niet omdat het plezant is maar omdat we dat zouden leven. Het moet dus buiten de kerk herkend worden aan heel onze manier van leven. Het verhaal gaat door van God naar mensen.

2.5 Communie

De vijfde stap is de communie. Bij het te communie gaan zou je eigenlijk moeten leren om de priester recht in de ogen te kijken i.p.v. naar uw handen te kijken. En de priester moet leren u in de ogen te kijken, want bij de communie krijg je een nieuwe naam. Het gaat weer niet om krijgt een nieuwe naam en de priester zegt tot u: 'het lichaam van Christus'. En wij antwoorden: 'Amen'. Dat betekent: 'akkoord, ik wil dat proberen te zijn'.

Wij zijn geen christelijke gemeenschap omdat we elkaar sympathiek vinden, want in elke groep zitten er mensen die je niet sympathiek vindt en die je zelfs mijdt. Wij zijn geen gemeenschap omdat we dezelfde belangen te verdedigen hebben. Wij zijn geen gemeenschap omdat we hetzelfde leuk vinden. Wij zijn een gemeenschap die samen geroepen is door Jezus Christus om Hem te worden en om vanuit Hem te leven. Het is bijna 'je wordt wat je eet'. Ik zeg meestal: 'word het lam van God, die wegneemt de zonden van de wereld'. Dat moet je vieren. **Je voeden aan Hem om Hem te worden.** En de twee gaan samen, het ene kan niet zonder het andere. Je moet dat vieren, maar vooral ook leven.

2.6 Ga nu heen in vrede

Je kan er ook nog een zesde stap aan toevoegen. Aan het einde van de eucharistie zegt de priester: 'ga nu heen in vrede'. De mensen staan op en draaien zich om en zeggen: 'wij danken God'. Dan zou je eigenlijk moeten zeggen: 'Haast je naar het leven toe en maak het wáár, **maak wáár wat we hier gevierd hebben**'. Elk op zijn eigen plek en elk met zijn eigen mogelijkheden. Maak het waar en **wees lichaam van Christus in de wereld**.